บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ

การประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Insurance) เป็นการประกันภัยที่คุ้มครองความรับผิดตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยต่อผู้บริโภคในความเสียหายหรือความบาดเจ็บที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้น

การประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก การประกันภัยความรับผิดต่อวิชาชีพ การประกันภัยความรับผิดของกรรมการและเจ้าหน้าที่บริหาร เป็นต้น ซึ่งมีความคล้ายกันตรงที่การประกันภัยเหล่านี้ จะให้ความคุ้มครองความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้เอาประกันภัยมีต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือความบาดเจ็บ (แต่จะไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่เอาประกันภัยไว้) ความรับผิดของผู้เอาประกันภัยจะมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับว่ากฎหมายของประเทศนั้นๆบัญญัติไว้เช่นไร โดยจะพิจารณาจากกฎหมายที่มีบังคับใช้ในท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นผู้เอาประกันภัยอาจจะได้รับความคุ้มครองแตกต่างกันออกไปตามแต่ว่าการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจะกระทำขึ้นในประเทศใด

โดยทั่วไปแล้ว ในระดับสากลกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ มีลักษณะซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือบาดเจ็บจากผลิตภัณฑ์ที่มีข้อบกพร่อง สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้จากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก เป็นต้น โดยไม่จำต้องพิสูจน์ว่าได้มีการประมาทเลินเล่อ หรือมีความสัมพันธ์ทางข้อสัญญาระหว่างทั้งสองฝ่าย[1]

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์

3.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของต่างประเทศ

การประกันภัยความรับผิดหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "การประกันภัยค้ำจุน" ในต่างประเทศมีหลักการ วัตถุประสงค์และรูปแบบโดยทั่วๆ ไปที่คล้ายกัน กล่าวคือ เพื่อเป็นการจ่ายค่าสินไหม

---

[1] เพลิน อังควัฒนกุล . (2548) . *การประกันภัยความรับผิดอันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยและร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.....* , วารสารประกันภัย ฉบับที่ 119 เดือนกรกฎาคม-กันยายน. หน้า 17.

ทดแทนตามที่บริษัทประกันภัยได้กำหนดความรับผิดไว้ในเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ในระหว่างระยะเวลาที่เอาประกันภัย การประกันภัยความรับผิดโดยทั่วไปจะคุ้มครองสำหรับเหตุการณ์เช่น อุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์คุ้มครองความเสี่ยงจากความเสียหาย บาดเจ็บต่อร่างกาย ชีวิต หรือทรัพย์สินของผู้ที่ได้ใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใดๆที่ไม่ปลอดภัย หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายจากการทำหน้าที่ของผู้ประกอบการที่อาจกระทำการผิดพลาดไม่ว่าจะโดยประมาทหรือจงใจทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ของตนก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่บุคคลอื่น ลำดับต่อมาคือการกล่าวถึงความคุ้มครองความเสี่ยงภัยที่เกิดจากเหตุการณ์ที่สามารถเรียกร้องได้

3.1.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ในประเทศออสเตรีย

การประกันภัยในประเทศออสเตรียนั้นได้มีการจัดการดำเนินการโดยกระทรวงการคลังภายใต้กฎหมายที่มีผลบังคับเมื่อ 1 มกราคม ค.ศ.1979 การให้ความคุ้มครองโดยการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สามจากยวดยานพาหนะ อุบัติเหตุจากอากาศยาน การประกันภัยของผู้ทำงาน การประกันภัยสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ ความเสี่ยงภัยจากนิวเคลียร์ และความรับผิดในผลิตภัณฑ์นั้นเป็นการประกันภัยภาคบังคับทั้งสิ้น

โดยปกติการทำประกันภัยในประเทศออสเตรีย มิใช่เพียงแต่เป็นการทำเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ทำประกันภัยในการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของผู้ทำประกันภัยเท่านั้น แต่ยังสามารถทำประกันภัยความรับผิดอันอาจเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นได้ด้วย ซึ่งการประกันภัยความรับผิดที่อาจเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกนั้น ไม่ว่าจะเนื่องมาจากความรับผิดตามสัญญาหรือความรับผิดเพื่อการละเมิด ส่วนใหญ่มักจะพบได้จากการประกันภัยยวดยานพาหนะ (Motor Vehicle Insurance) และการประกันภัยความรับผิดของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง

แต่ในปัจจุบันประเทศต่างๆได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับผิด การชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศออสเตรียที่เห็นความสำคัญในการให้ความคุ้มครองประชาชนที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยการนำมาตรการการประกันภัยมาใช้ โดยมีการบัญญัติกำหนดไว้อย่างชัดแจ้งในกฎหมายว่าจะต้องมีการทำประกันภัยสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ผลิต หรือจำหน่ายสินค้าในประเทศ

มาตรา 16 แห่งกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ หรือ PHG (Produkthaftungsgesetz - Product Liability Act 1988)[2] จึงได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้าที่จะต้องทำการเตรียมหรือจัดทำประกันภัย หรือวิธีการใดๆที่เหมาะสมที่จะสามารถปลดเปลื้องข้อเรียกร้องที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าวภายใต้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์

บริษัทประกันภัยในประเทศออสเตรียมีการรายงานว่า บทบัญญัติในมาตรา 16 ดังกล่าวไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนของสัญญาประกันภัยมีเพิ่มมากขึ้น เพราะโดยพื้นฐานของความเสี่ยงภัยนั้นได้มีการให้ความคุ้มครองโดยการดำเนินการจัดการทั่วไป และโดยธุรกิจการประกันภัยอยู่แล้ว

บทกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาที่ต้องมีการดำเนินการทางกฎหมาย จุดที่น่าสนใจนั้น คือ ระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรฐานทั่วไปของสัญญาประกันภัยซึ่งได้มีการปรับระยะเวลาให้เหมาะสมในระยะ 10 ปี โดยระยะเริ่มต้นด้วยการสละสิทธิในการครอบครองในตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์

ตั้งแต่ที่ประเทศออสเตรียได้ตราและมีการประกาศใช้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ได้มีความเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น โดยมีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในจำนวนของความเสียหายที่จะได้รับการคุ้มครองโดยกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นนั้นอยู่ในระหว่าง 100-200% [3] ผู้ประกอบการที่พยายามจะให้ความคุ้มครองในความเสี่ยงภัยของความรับผิดที่เกิดขึ้นในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีผลมาจากการส่งสินค้าไปขายที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดหากรมธรรม์ที่เพียงพอได้เช่นในประเทศออสเตรียเอง

ภายใต้มาตรา 16 แห่งกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในประเทศออสเตรียนั้น อาจจะนำวิธีการหรือมาตรการอื่นที่สามารถช่วยกระจายความเสี่ยงภัยจากข้อเรียกร้องในความรับผิดที่จะเกิดขึ้นกับตน ซึ่งการประกันภัยความเสี่ยงภัยในความรับผิดในผลิตภัณฑ์นั้นมิใช่ข้อบังคับโดยตรง แต่จะเป็นการประกาศคำรับรองในการคุ้มครองบริษัทหรือเงินทุนที่สามารถหาได้เพื่อใช้เป็นการช่วยในการส่งเสริม

หลักกฎหมายทั่วไปของออสเตรียได้อธิบายผลที่ตามมาของความล้มเหลวของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้าที่ยินยอมปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา 16 และพิจารณาความรับผิดที่เกี่ยวกับการบังคับตามกฎหมาย และภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์

---

[2] Christian Campbell, (2007), ***International Product Liability***, England: Yorkhill Law Publishing, p.I/91

[3] Ibid. p. I/91

3.1.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ในประเทศเยอรมนี

การประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ในประเทศเยอรมนีนั้น ในกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ไม่ได้กำหนดไว้โดยตรงว่าจะต้องจัดให้มีการทำประกันภัยในกฎหมายฉบับดังกล่าว แต่จะมีกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีอันตรายหรือความเสี่ยงสูงที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นที่เป็นผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหาย เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับยาหรือเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ ซึ่งจะได้ทำการศึกษาหลักในการทำประกันภัยของกฎหมายดังกล่าวเพื่อนำมาเทียบเคียงกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์

ความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์ยาภายใต้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศเยอรมนีมีข้อแตกต่างบางประการจากข้อบังคับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ซึ่งพระราชบัญญัติยา ค.ศ.1976 ของประเทศเยอรมนี ถือว่าสินค้าประเภทยาเป็นสินค้าชนิดพิเศษที่ภายใต้ระบบกฎหมายนั้นให้มีขึ้นและได้รับการยกเว้นจากข้อกำหนดมาตรฐานของความรับผิด ซึ่งได้มีการกำหนดให้ความรับผิดรวมไปถึงความเสี่ยงที่เกิดจากการปรับปรุง หรือพัฒนาสินค้า และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยด้วยการทำประกันภัยภาคบังคับ ซึ่งในส่วนนี้เองทำให้มีการบรรจุหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และหลักเกณฑ์พิเศษที่มีการควบคุมดูแลในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้วย พระราชบัญญัติยา ค.ศ.1976 ได้บัญญัติกฎเกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากกรณีภาวะความเสียหายในช่วงก่อนปี ค.ศ.1950 จากยา Thalidomimide ซึ่งเป็นยากล่อมประสาทชนิดหนึ่งที่มีฤทธิ์ทำให้ทารกในครรภ์เกิดความพิการได้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวเยอรมนีเกิดการประท้วงขึ้นอย่างรุนแรง และจากเหตุนั้นเองจึงเป็นเหตุการณ์สำคัญที่จำเป็นต้องมีการทบทวนคุณภาพ ความมีประสิทธิภาพ และความปลอดภัยในสินค้าประเภทยาและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับทางการแพทย์ก่อนที่จะมีการนำมาวางจำหน่าย หรือต้องได้รับการอนุญาตให้สามารถขายในประเทศได้[4]

จากการที่ได้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้กฎหมายภายในประเทศเยอรมนีได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์บางประการขึ้น โดยให้มีการจัดทำประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศเยอรมนีที่เกี่ยวกับยา หรือสินค้าที่เกี่ยวกับทางแพทย์นั้นมีการกำหนดว่า ผู้ที่จะจัดจำหน่ายสินค้าประเภทยา หรือเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ในตลาดของประเทศเยอรมนีนั้น จะต้องมีการจัดทำประกันภัยความรับผิดเพื่อเป็นการป้องกันความรับผิดทั้งหลายของตน ทั้งนี้ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติยา ค.ศ.1976 มาตรา 84 โดยการทำประกันภัยผ่านบริษัทผู้รับประกันภัย

---

[4] Duncan Fairgrieve, (2005) ,***Product Liability in Comparative Perspective***, New York: Cambridge University Press, p. 119.

ภายในประเทศ หรือผู้ที่จัดทำการในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับการประกันภัยโดยผ่านความเห็นชอบจากสถาบันทางธุรกิจที่น่าเชื่อถือได้ในประเทศเยอรมนี หรือที่อยู่ในความเห็นชอบของสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU)

ดังนั้นภาคธุรกิจการประกันภัยภายในประเทศเยอรมนีจึงได้มีการจัดตั้งระบบการส่งเสริมและช่วยเหลือขึ้นโดยผ่านกองทุนของบริษัทผู้รับประกันภัยหลักที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมและให้การสนับสนุน หรือช่วยทำให้การจ่ายเบี้ยประกันจากผู้เอาประกันภัยง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น[5]

3.1.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ในประเทศอังกฤษ

3.1.1.3.1 ลักษณะของกฎหมายประกันภัยความรับผิด

บุคคลไม่เพียงแต่ทำประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นแก่ตนเองอันเนื่องมาจากการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของตนเท่านั้น แต่ยังสามารถทำประกันภัยความรับผิดอันอาจเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นได้ด้วย ซึ่งการประกันภัยความรับผิดที่อาจเกิดขึ้นนั้น ไม่ว่าจะเนื่องมาจากความรับผิดตามสัญญาหรือความรับผิดเพื่อการละเมิดซึ่งส่วนใหญ่จะ พบเห็นได้จากการประกันภัยยวดยานพาหนะ และการประกันภัยในความรับผิดของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง[6]

สัญญาประกันภัยความรับผิด คือ สัญญาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือสัญญาชดใช้ค่าเสียหายอย่างหนึ่ง (Contract of Indemnity) เช่นการประกันภัยความรับผิดอันเกิดจากการใช้รถยนต์หรือการประกันภัยความรับผิดที่มีต่อสาธารณชน ตัวอย่างการประกันภัยความรับผิดที่มีต่อสาธารณชน ก็ได้แก่ ความรับผิดของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในการที่จะต้องระวังหรือดูแลมิให้ทรัพย์สินของตนตกหล่นลงสู่ประชาชนที่เดินบนท้องถนน หรือการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพ เป็นต้น ข้อคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยความรับผิดนี้ อาจไม่ได้เป็นเพียงการดำเนินคดีเพื่อเยียวยาความเสียหายที่มีต่อบุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายโดยวิธีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำให้ทรัพย์สินของผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิม เช่น ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ให้คำรับรองว่าจะทำให้ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิม เช่น การก่อสร้างมีการทำอิฐหรือหินตกใส่หลังคาบ้านของผู้เสียหาย ดังนั้น การชดใช้เยียวยาความเสียหายอาจไม่จำต้องฟ้องคดีเพื่อเรียกเงินค่าสินไหมทดแทนแต่เพียงอย่างเดียว ผู้เสียหายอาจ

---

[5] Ibid , p. 121

[6] สุธาบดี สิงหเสนี. (2549) . *ประกันภัยค้ำจุน* วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. หน้า 77.

เรียกร้องให้ผู้ทำละเมิดซ่อมหลังคาบ้านให้กลับคืนสู่สภาพเดิมก็ได้ ซึ่งภาระหน้าที่ของผู้รับประกันภัยก็คือ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยในจำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดตามกฎหมายในการที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายอันเนื่องมาจากการทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือการทำให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกายภายใต้ข้อกำหนดในกรมธรรม์ประกันภัย

ข้อกำหนดในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดนี้ อาจมีการจำกัดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินจำนวนหนึ่งซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชำระก็ได้ และความรับผิดของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายนี้ จะต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย และสามารถบังคับได้ตามกฎหมายด้วย โดยสิทธิของผู้เอาประกันภัยในการที่จะได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยจะขึ้นอยู่กับสิทธิที่บุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องค่าเสียหายเอาจากผู้เอาประกันภัย

ในเนื้อหาของกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิด สาระสำคัญของการประกันภัยความรับผิดคือความรับผิดที่เกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยควรที่จะต้องระบุถึงความรับผิดที่ตนต้องการได้รับความคุ้มครองลงในกรมธรรม์ประกันภัยอย่างชัดแจ้ง โดยทั่วไปแล้วความรับผิดที่ได้มีการเอาประกันภัย จะเป็นความรับผิดที่เกิดขึ้นเนื่องจากอุบัติเหตุ แต่มิได้หมายความว่าขณะที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นทุกชนิดแล้ว ผู้เอาประกันภัยจะได้รับความคุ้มครองทุกกรณี แต่จะต้องเป็นความรับผิดอันเกิดจากอุบัติเหตุตามที่ได้มีการเอาประกันภัยความรับผิดไว้ โดยต้องมีการบรรยายถึงชนิดของอุบัติเหตุและลักษณะความรับผิดที่ผู้เอาประกันภัยประสงค์จะได้รับความคุ้มครองไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดด้วย กรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดนี้จะคุ้มครองเฉพาะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นตามความหมายที่มีการระบุในกรมธรรม์เท่านั้น[7]

การประกันภัยความรับผิดในประเทศอังกฤษมิได้มีเพียงการประกันภัยความรับผิดที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุเท่านั้น แต่ยังมีการประกันภัยความรับผิดอีกหลายประเภท การประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ก็เป็นการประกันภัยความรับผิดอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อความคุ้มครองความรับผิดต่อการฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดอันเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ

ตัวอย่างกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดของลอยด์ (Lloyd's) แบบมาตรฐาน เป็นกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งให้ความคุ้มครองการกระทำจากความประมาทเลินเล่อหรือความผิดพลาดหรือการละเว้นการกระทำ ของผู้ประกอบการซึ่งต้องมีความรับผิดต่อผู้บริโภค หรือผู้ที่ได้รับความ

---

[7] นิยุทธ์ เนติฤทธิ์. (2550).*การประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพกฎหมาย.*วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 42.

เสียหายจากการใช้ หรือแม้กระทั่งผู้ที่ไม่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นโดยตรง แต่ในกรมธรรม์จะไม่รวมถึงข้อเรียกร้องที่มีต่อผู้เอาประกันภัยซึ่งเกิดจากความไม่สุจริต การฉ้อโกง การทำผิดทางอาญา หรือการกระทำที่มีเจตนาร้ายของผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ว่าจ้าง ส่วนการประกันภัย ความรับผิดประเภทอื่นๆ ได้แก่ การประกันภัยความรับผิดต่อสาธารณชน การประกันภัยความรับผิดของเจ้าบ้าน (Households' Comprehensive Insurance) การประกันภัยความรับผิดแบบบังคับ (Compulsory Liability Insurance) เป็นต้น โดยมีหลักการ วัตถุประสงค์ และความคุ้มครองในสัญญาที่คล้ายๆ กัน

สาระสำคัญของกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดโดยทั่วไปซึ่งรวมถึงการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ก็คือความประสงค์ของผู้เอาประกันภัยที่จะได้รับความคุ้มครองจากการถูกฟ้องคดีเพื่อการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยอันเนื่องมาจากการกระทำ หรือละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากการกระทำ หรือละเว้นกระทำของผู้เอาประกันเอง ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องมีความรับผิดตามกฎหมาย การกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้รับประกันภัยในการต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น และการกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการต้องรีบแจ้งเหตุความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้รับประกันภัยทราบโดยไม่ชักช้า และการต้องยินยอมให้ผู้รับประกันภัยหรือตัวแทนของผู้รับประกันภัยเข้าตรวจตราความเสียหายที่เกิดขึ้น การกำหนดเงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานในกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดที่ห้ามมิให้ผู้เอาประกันภัยยอมรับความผิด เสนอ หรือให้คำมั่นสัญญาใดๆ ว่าจะชำระเงินแก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้รับประกันภัย เป็นต้น[8]

3.1.1.3.2 เบี้ยประกันภัย

ในการประกันภัยความรับผิดจำเป็นต้องมีการเรียกเก็บเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยเช่นเดียวกับการประกันภัยในลักษณะอื่นๆ ความรับผิดอันเกิดจากอุบัติเหตุซึ่งโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจของผู้เอาประกันภัย หรือขึ้นอยู่กับลักษณะผลิตภัณฑ์ของผู้เอาประกันภัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการคิดเบี้ยประกันภัยถ้าต้องการกรมธรรม์ที่ครอบคลุมความรับผิดในลักษณะกว้างเบี้ยประกันภัยก็จะสูงตาม[9]

---

[8] เรื่องเดียวกัน, หน้า 43.

[9] สุธาบดี สิงหเสนี. อ้างแล้ว, หน้า 80.

3.1.1.3.3 ข้อจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัย

ในกรมธรรม์ประกันภัยอาจกำหนดความรับผิดของผู้รับประกันภัยไม่ว่าจะเป็นเรื่องการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีว่าไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยก็ได้ และข้อกำหนดในเรื่องนี้จะถูกตีความโดยเคร่งครัดซึ่งวิธีการในการจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัยแบ่งได้ 3 วิธี คือ[10]

1) กำหนดเป็นเงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัยว่าจะรับผิดเป็นจำนวนสูงสุดสำหรับอุบัติเหตุรายใดรายหนึ่ง ซึ่งคำว่าอุบัติเหตุในที่นี้จะมีความหมายสองนัยคือ ความหมายที่หนึ่งคือการเกิดอุบัติเหตุในกรณีทั่วไป เช่นการเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน หรือที่เกิดบนท้องถนน ส่วนในความหมายที่สองคือ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบุคคลในความหมายของการประกันภัยนี้จะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเป็นจำนวนเท่ากับจำนวนที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ กล่าวคือ ถ้ามีผู้บาดเจ็บหนึ่งคนจะถือว่ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้นหนึ่งครั้ง ดังนั้นในกรมธรรม์ประกันภัยที่มีข้อจำกัดความรับผิดสำหรับอุบัติเหตุจะแบ่งจำนวนอุบัติเหตุตามจำนวนผู้บาดเจ็บไม่ได้แบ่งตามการเกิดอุบัติเหตุครั้งหนึ่ง ในกรณีที่มีผู้บาดเจ็บหลายคนผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้บาดเจ็บเหล่านั้นทุกคน โดยแต่ละคนรับผิดไม่เกินจำนวนตามที่ได้จำกัดไว้ในกรมธรรม์ ดังนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความหมายที่ไม่ชัดเจนจึงมีการจำกัดความรับผิดของผู้เอาประกันภัย โดยขึ้นอยู่กับเหตุการณ์การเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งวิธีนี้ผู้รับประกันภัยจะจำกัดความรับผิดของตนโดยขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ของการเกิดอุบัติเหตุครั้งหนึ่ง ผู้รับประกันภัยจะรับผิดไม่เกินจำนวนเงินสูงสุดที่ได้ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยไม่ว่าจะมีผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุนั้นกี่รายก็ตาม ก็ไม่อาจเรียกเงินค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยเพิ่มได้

2) ระบุเป็นจำนวนเงินสูงสุดที่ผู้รับประกันภัยจะรับผิดในช่วงระยะเวลาที่กรมธรรม์ที่มีผลใช้บังคับ ซึ่งใช้ในกรณีของการเกิดอุบัติเหตุครั้งที่สอง หรืออุบัติเหตุที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากอุบัติเหตุในครั้งแรก โดยวิธีการนี้จำนวนเงินที่ได้ชำระแล้วตามกรมธรรม์ประกันภัยจะถูกนำมาพิจารณาประกอบกับสิทธิของผู้เอาประกันภัยในการที่จะได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังไม่ได้รับชำระจากผู้รับประกันภัย ดังนั้นถ้าเงินที่ได้มีการชำระออกไปตามกรมธรรม์และได้ถูกจ่ายสำหรับความเสียหายจนหมดสิ้นแล้วเนื่องจากอุบัติเหตุในครั้งก่อน ผู้เอาประกันภัยก็ไม่อาจเรียกร้องเงินค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้อีก

3) ระบุในกรมธรรม์ประกันภัยว่าให้ผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดเพื่อการละเมิดของตนเองเป็นบางส่วน ในบางครั้งความรับผิดเพื่ออุบัติเหตุรายหนึ่งจะมีการแบ่งเฉลี่ยความเสียหายระหว่าง

---

[10] E.R. Hardy Ivamy, (1980) ***Personal Accident, Life and Other Insurance.*** London: Butterworths & Co.,Publishing, P.242

ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้แน่นอนในกรมธรรม์ ซึ่งการทำประกันภัยในลักษณะนี้ จะช่วยบรรเทาความรับผิดที่เกิดขึ้นแก่ผู้รับประกันภัยให้มีภาระค่าใช้จ่ายน้อยลง

3.2 กฎหมายการประกันภัยความรับผิด ในประเทศไทย หรือการประกันภัยค้ำจุน

การประกันภัยค้ำจุนแท้ที่จริงก็คือการประกันภัยความรับผิด ซึ่งในต่างประเทศต่างก็ใช้คำภาษาอังกฤษว่า "Liability Insurance" ซึ่งแปลว่า "การประกันภัยความรับผิด" แต่โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติคำๆ นี้ไว้ คงบัญญัติใช้คำว่า "การประกันภัยค้ำจุน" แต่ต้นร่างกฎหมายและหลักกฎหมายมีที่มาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายพื้นฐานของการประกันภัยความรับผิดในประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน โดยที่กฎหมายประกันภัยค้ำจุนหรือประกันภัยความรับผิดของประเทศไทย มีบัญญัติไว้เพียง 2 มาตรา ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมวด 2 ส่วนที่ 3 คือมาตรา 887 และมาตรา 888 ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปในเรื่องการประกันวินาศภัย จึงจัดว่าการประกันภัยค้ำจุนก็คือการประกันวินาศภัยอย่างหนึ่ง ดังนั้นบทบัญญัติสำหรับการประกันภัยทั่ว ๆ ไปตามบทบัญญัติลักษณะ 20 ว่าด้วยประกันภัย หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป รวมถึงบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องการประกันวินาศภัยตามหมวด 2 ส่วนที่ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป จึงต้องนำมาใช้บังคับกับการประกันภัยค้ำจุนด้วย เว้นแต่มีบทบัญญัติในเรื่องใดที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในส่วนของการประกันภัยค้ำจุนแล้ว ก็ไม่ต้องนำบทบัญญัติทั่วไปของการประกันวินาศภัยมาบังคับใช้ การประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ จึงต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้ ดังนี้

3.2.1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไปของการประกันภัยตามหมวด 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายประกันภัยในทุกประเทศ จะบัญญัติถึงหลักพื้นฐานของการประกันภัยเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในสัญญาประกันภัยประเภทต่างๆ สำหรับประเทศไทยก็มีหลักพื้นฐานของการประกันภัยตามที่บัญญัติไว้ในบทเบ็ดเสร็จทั่วไปของการประกันภัย ตามหมวด 1 ดังนั้น บทบัญญัติ

ในหมวดดังกล่าว จึงสามารถนำมาบังคับใช้กับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ด้วย หลักพื้นฐานการประกันภัยในหมวดดังกล่าวที่สำคัญ มีดังนี้ [11]

(1) หลักส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัย (Principle of Insurable Interest) กฎหมายประกันภัยของประเทศต่างๆ จะกำหนดให้สัญญาประกันภัยทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการประกันชีวิตหรือการประกันภัยทรัพย์สินหรือการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลอื่น ผู้เอาประกันจะต้องเป็นบุคคลที่มีส่วนได้เสียในวัตถุหรือเหตุที่เอาประกัน (Subject Matter) หากผู้เอาประกันไม่มีส่วนได้เสียในวัตถุหรือเหตุที่เอาประกัน ย่อมทำให้สัญญาประกันภัยฉบับนั้นไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย หลักดังกล่าวมีบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ซึ่งบัญญัติว่า "อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันไว้นั้นไซร้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด"

การที่กฎหมายต้องบัญญัติบังคับไว้เช่นนั้น เนื่องจากสัญญาประกันภัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบรรเทาผลร้ายหรือชดใช้ค่าเสียหายซึ่งอาจเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย โดยแบ่งเฉลี่ยความเสียหายระหว่างผู้เอาประกันด้วยกันเอง ดังนั้น หากผู้เอาประกันไม่มีส่วนได้เสียหรือไม่มีความสัมพันธ์ในเหตุที่เอาประกันภัยหรือวัตถุที่เอาประกันภัย ก็เท่ากับไม่มีภัยหรือความเสียหายเกิดแก่ตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันการกระทำอันเกิดจากผู้เอาประกันภัยเอง เพราะหากผู้เอาประกันภัยไม่มีส่วนได้เสียหรือไม่มีความสัมพันธ์ในเหตุที่เอาประกันภัยหรือวัตถุที่เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยอาจมีเจตนาทุจริตกระทำการใดๆ เพื่อหวังเรียกร้องค่าเสียหายได้ วัตถุหรือเหตุที่เอาประกันที่ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียอาจได้แก่ ชีวิต ร่างกายของบุคคล ทรัพย์สินต่างๆ หรือความรับผิดชอบตามกฎหมายที่มีต่อผู้อื่น หลักส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยสำหรับผู้ประกอบการจึงเป็นความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้ประกอบการที่มีต่อผู้บริโภคผู้ใช้สินค้าที่ตนผลิตหรือเป็นผู้จำหน่ายจากการที่ได้ใช้หรือบริโภคสินค้าตามวิธีการตามปกติธรรมดา หรือตามคำแนะนำของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าแล้วเกิดความบาดเจ็บหรือเสียหายขึ้น เพราะเมื่อผู้บริโภคผู้เสียหายจากการใช้สินค้าที่มีความบกพร่องจนก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการชดใช้ค่าเสียหายได้

(2) หลักสุจริตอย่างยิ่ง (Principle of Utmost Good Faith) ในการทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยต้องมีความสุจริตใจต่อกัน ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละ

---

[11] นิยุทธ์ เนติรัตน์. อ้างแล้ว. หน้า 62.

เว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกหรือให้บอกปัดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซร้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ..."

บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งความจริงทั้งหมดต่อผู้รับประกันภัย หากแจ้งเท็จสัญญาประกันภัยจะตกเป็นโมฆียะ ทั้งนี้ รวมถึงการที่ผู้เอาประกันภัยรู้อยู่แล้วละเว้นไม่เปิดเผยความจริงที่อาจเป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยไม่รับประกันภัยหรือเรียกเบี้ยประกันภัยให้สูงขึ้นด้วย ขณะเดียวกัน ผู้รับประกันภัยก็มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวังอย่างวิญญูชนที่จะควรรู้ถึงข้อความจริงหรือข้อความเท็จด้วย หากรู้ถึงข้อความเท็จหรือไม่ใช้ความระมัดระวังอย่างพอเพียง แต่ยังรับประกันภัยก็ต้องถือว่าสัญญาประกันภัยมีผลสมบูรณ์[12] ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 866 ดังนั้น หลักสุจริตในการทำสัญญาประกันภัย ทั้งผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยจึงต้องมีความสุจริตใจต่อกัน ผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยข้อความจริง ไม่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ มิฉะนั้น สัญญาประกันภัยจะตกเป็นโมฆียะ ซึ่งผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกล้างสัญญาได้ และขณะเดียวกันผู้รับประกันภัยก็ต้องมีความสุจริตใจในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัย

3.2.2 บทเบ็ดเสร็จทั่วไปของการประกันวินาศภัย ตามบทบัญญัติในหมวด 2 ส่วนที่1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เนื่องจากประกันภัยค้ำจุนถือเป็นวินาศภัยอย่างหนึ่ง บทบัญญัติของการประกันวินาศภัยในหมวด 2 ส่วนที่ 1 จึงสามารถนำมาใช้กับการประกันภัยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ด้วย หลักพื้นฐานการประกันภัยในหมวดดังกล่าวที่สำคัญ มีดังนี้[13]

(1) หลักการชดใช้ค่าเสียหาย (Principle of Indemnity) เมื่อผู้เอาประกันภัยประสบภัยตามข้อตกลงในสัญญาประกันภัย ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว ในกรณีเป็นการประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนเงินที่เอาประกันภัย เพราะสัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่กำหนดจำนวนเงินไว้แน่นอน (Value Contract)

---

[12] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 866 ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดั่งกล่าวใน มาตรา 865 นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะได้ รู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังดั่งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

[13] นิยุทธ์ เนติรัตน์. อ้างแล้ว. หน้า 64.

แต่หากเป็นกรณีการประกันวินาศภัย ผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกินไปจากจำนวนวงเงินที่เอาประกันภัยไว้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ได้กำไรจากการประกันวินาศภัย[14]ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 877

(2) หลักการร่วมกันเฉลี่ยการชดใช้ค่าเสียหาย (Principle of Contribution) ในกรณีที่มีผู้รับประกันภัยตั้งแต่ 2. รายขึ้นไปหรือที่เรียกว่าผู้รับประกันภัยหลายราย ผู้รับประกันภัยต้องร่วมกันเฉลี่ยชดใช้ค่าเสียหายตามสัดส่วน (Pro-Rata Proportion) ที่ผู้รับประกันภัยแต่ละรายได้รับประกันภัยไว้ในทรัพย์สินหรือวัตถุที่เอาประกันภัยอันเดียวกัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินความเสียหายที่แท้จริง และทุกกรมธรรม์ประกันภัยต้องมีผลบังคับใช้ในขณะเกิดความเสียหายขึ้น ในกรณีที่สัญญาประกันภัยทำไว้กับบริษัทผู้รับประกันภัยหลายบริษัทในวันเดียวกัน กรณีเช่นนี้ถือว่าได้มีการทำสัญญาประกันภัยพร้อมกัน ก็ต้องให้มีการเฉลี่ยการชดใช้ค่าเสียหายในระหว่างบริษัทผู้รับประกันภัยตามสัดส่วนที่แต่ละบริษัทได้รับประกันภัยไว้ แต่หากเป็นกรณีที่มีการทำสัญญาประกันภัยไว้หลายบริษัทแต่ต่างวันกัน บริษัทผู้รับประกันภัยบริษัทแรกต้องจ่ายค่าเสียหายก่อนหากไม่พอจึงจะเรียกค่าเสียหายจากบริษัทในลำดับถัดไปจนกว่าจะคุ้มความเสียหาย[15] หลักดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 870

(3) หลักการเข้ารับช่วงสิทธิ (Principle of Subrogation) การรับช่วงสิทธิ หมายถึง การกำหนดสิทธิของบริษัทผู้รับประกันภัยที่จะสามารถรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่

---

[14] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 877 ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดั่งจะกล่าว ต่อไปนี้ คือ

(1) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

(2) เพื่อความบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สิน ซึ่งได้เอาประกันภัยไว้ เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องปัดความวินาศภัย

(3) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายอันสมควร ซึ่งได้เสียไปเพื่อรักษาทรัพย์สิน ซึ่งเอาประกันภัยไว้นั้นมิให้วินาศ

(ต่อ) อันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตีราคา ณ สถานที่และในเวลาซึ่ง เหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคา เช่นว่านั้น

ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอา ประกันภัยไว้

[15] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 870 ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้น พร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินซึ่งเอาประกัน ภัยรวมกันทั้งหมดนั้นท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซร้ ท่านว่าผู้รับ ประโยชน์ชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงเสมอจำนวนวินาศจริง เท่านั้น ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องใช้เงินจำนวนวินาศจริงแบ่งตาม ส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้ถือว่าได้ ทำพร้อมกัน

ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองราย หรือกว่านั้นสืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องรับผิดเพื่อความวินาศภัย ก่อนถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยคนแรกได้ใช้นั้นยังไม่คุ้ม จำนวนวินาศภัยไซร้ ผู้รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับผิดในส่วนที่ ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ กันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ

ทรัพย์สินหรือวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ เมื่อบริษัทผู้รับประกันภัยได้จ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอกเท่านั้น

หลักการรับช่วงสิทธินี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กล่าวคือ เมื่อบุคคลภายนอกผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์หรือวัตถุที่เอาประกันภัย บุคคลภายนอกนั้นย่อมต้องรับผิดในความเสียหายที่ตนได้ก่อขึ้นตามกฎหมาย และภายหลังเมื่อบริษัทผู้รับประกันภัยได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว บริษัทผู้รับประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัย ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นได้ แต่ต้องไม่เกินจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทผู้รับประกันได้จ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้วนั้น ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 880 วรรคแรกว่า "ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซร้ ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประโยชน์ซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น"

วัตถุประสงค์ของกฎหมายมาตราดังกล่าวก็เพื่อไม่ให้บุคคลภายนอกผู้ก่อให้เกิดความเสียหายพ้นจากความรับผิดไปเฉยๆ ทั้งยังเป็นการป้องกันการแสวงหากำไรของผู้เอาประกันภัยซึ่งอาจเรียกร้องค่าเสียหาย 2 ทาง คือเรียกจากผู้รับประกันภัยและเรียกจากบุคคลภายนอกผู้ก่อให้เกิดความเสียหายอีกทางหนึ่งด้วย หลักการเข้ารับช่วงสิทธิจะมีได้เฉพาะแต่การประกันวินาศภัยเท่านั้น สำหรับการประกันชีวิตไม่อาจนำหลักการเข้ารับช่วงสิทธิมาบังคับใช้ได้[16] ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 896

(4) หลักสาเหตุใกล้ชิด (Principle of Proximate Clause) หลักของสัญญาประกันภัยมีว่าผู้รับประกันภัย ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 877 วรรคแรกว่า ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ (1) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง (2) เพื่อความบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องปัดความวินาศภัย (3) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้นั้นมิให้วินาศ... และเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยที่จะต้องพิสูจน์ว่า เหตุการณ์หรือภัยนั้นได้เกิดขึ้นตามที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัยแล้ว แต่ความเสียหายบางกรณีไม่ได้เกิดจากเหตุการณ์หรือภัยที่ทำประกันภัยโดยตรง (Direct Loss) แต่เป็นเหตุการณ์ใกล้ชิดต่อเนื่อง

---

[16] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 อันคำว่า "วินาศภัย" ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอา ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

(Consequential Loss) จึงเกิดปัญหาว่า ผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่เพียงใด โดยอาจพิจารณาจากหลักสาเหตุใกล้ชิด คือ ภัยที่เกิดขึ้นครั้งแรกในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลโดยตรงในความสูญเสียที่เกิดขึ้นนั้น (Proximate clause is the first peril in a chain of events resulting in a loss) ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นต้องมีความต่อเนื่องไม่ขาดตอนหรือ สะดุดหยุดลงและไม่มีเหตุการณ์ใหม่เข้ามาแทรกแซง ดังนั้น ถ้าเหตุอันใกล้ชิดต่อเนื่องเกิดขึ้นจากผลโดยตรงของภัยที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัยแล้ว ก็ต้องถือว่าความเสียหายนั้นเกิดจากภัยอันได้ประกันภัยไว้เช่นกันและความเสียหายนั้นต้องเป็นผลธรรมดาที่เกิดภัยขึ้น

การพิจารณาว่าความเสียหายเกิดจากสาเหตุใกล้ชิดหรือไม่นั้น ในทางปฏิบัติมักเป็นปัญหาเพราะอาจมีสาเหตุอื่นหลายอย่างมาเกี่ยวข้องกัน ทำให้ความต่อเนื่องของเหตุการณ์ไม่ชัดเจน ดังนั้นจึงมักใช้คำพิพากษาของศาลเป็นแนวทางในการพิจารณาว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุใกล้ชิดหรือไม่ หลักสาเหตุใกล้ชิดมักใช้กับการประกันวินาศภัยซึ่งเป็นการเอาประกันภัยในทรัพย์สินหรือการประกันภัยความรับผิดของผู้เอาประกันภัย แต่จะไม่สามารถนำมาใช้กับการประกันชีวิตหรือการประกันอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เพราะเมื่อผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตด้วยเหตุปกติ ไม่ว่าสาเหตุนั้นจะมีความใกล้ชิดกับสาเหตุอื่นหรือไม่ก็ตาม บริษัทประกันชีวิตก็ต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่งแก่ผู้เอาประกันชีวิตตามข้อตกลงในสัญญาประกันชีวิตอยู่นั่นเอง

(5) อายุความ สิทธิเรียกร้องใดที่มิได้กำหนดอายุความไว้ โดยหลักทั่วไปนั้น ถือว่ามีอายุความ 10 ปี แต่อายุความเกี่ยวกับประกันภัยมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 882 ว่า "ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลา 2 ปี นับแต่วันซึ่งสิทธิจะเรียกให้ใช้หรือคืนเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด"

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการตัดทอนอายุความสิทธิเรียกร้องให้สั้นลงเหลือ 2 ปี จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด สิทธิเรียกร้องซึ่งมีอายุความ 2 ปีดังกล่าว ได้แก่

1. สิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยที่จะเรียกให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิดวินาศภัย อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันเกิดวินาศภัย

2. สิทธิเรียกร้องของผู้รับประกันภัยที่จะเรียกให้ผู้เอาประกันภัยส่งเบี้ยประกันภัย อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่เบี้ยประกันภัยงวดนั้นถึงกำหนดชำระ

3. สิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยที่จะเรียกเบี้ยประกันภัยคืน อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่เกิดสิทธิเรียกคืนอย่างไรก็ตาม สัญญาประกันภัยมักกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เอาประกันภัยยื่นคำ

เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้รับประกันภัยภายในเงื่อนเวลาที่ผู้รับประกันภัยกำหนดนับจากวันเกิดวินาศภัย ซึ่งโดยทั่วไปมักกำหนดเป็นเวลา 15 วันนับจากวันเกิดวินาศภัย เงื่อนไขดังกล่าวใช้บังคับได้เพราะมิใช่อายุความ จึงไม่ขัดต่อกฎหมายที่ห้ามไม่ให้ขยายหรือย่นอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/11 (ตามนัยคำพิพากษาฎีกา ที่ 377/2479)[17] ดังนั้น หากผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ก็อาจหมดสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัย

3.2.3 บทบัญญัติเฉพาะของการประกันภัยค้ำจุนหรือการประกันภัยความรับผิด

ในเรื่องการประกันภัยค้ำจุน สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย คงเป็นไปตามบทบัญญัติของการประกันภัยวินาศภัยโดยทั่วไป เพราะการประกันภัยค้ำจุนถือเป็นวินาศภัยอย่างหนึ่ง แต่เนื่องจากสัญญาการประกันภัยค้ำจุน เป็นสัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคแรก ทำให้พิจารณาเห็นได้ว่า ทั้งสัญญาประกันวินาศภัยและสัญญาประกันภัยค้ำจุน คู่สัญญาประกันภัยต่างก็มีทั้งผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย ส่วนบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญาประกันภัยในกรณีการประกันวินาศภัยก็คือผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก นอกเหนือจากตัวผู้เอาประกันภัยเอง สำหรับบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญาประกันภัยในกรณีการประกันภัยค้ำจุนก็คือบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย สัญญาประกันภัยค้ำจุนจึงไม่มีตัวผู้รับประโยชน์ จนกว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจึงมีสิทธิ ดังนี้

1. สิทธิของผู้เสียหายที่มีต่อผู้รับประกันภัย

สิทธิของบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายที่มีต่อผู้รับประกันภัยในสัญญาประกันภัยค้ำจุนนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากผู้เอาประกันภัยได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ตน บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้จากผู้รับประกันภัยโดยตรงโดยผลของกฎหมาย ถึงแม้ตนจะไม่ได้เป็นคู่สัญญากับฝ่ายใดเลยก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากหลักบุคคลสิทธิที่ใช้บังคับระหว่างคู่สัญญา (Privity of Contract) ทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาเฉพาะ

---

[17] คำพิพากษาฎีกาที่ 377/2479 การแปลสัญญา ในสัญญาประกันอัคคีภัยมีข้อความว่าเมื่อเกิดอัคคีภัยขึ้นให้ผู้เอาประกันภัยส่งคำเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรระบุรายละเอียดทรัพย์ที่เสียหายและราคาของความวินาศไปให้ผู้รับประกันทราบภายใน 15 วัน มิฉะนั้นจะไม่ใช้เงินให้ เมื่อผู้เอาประกันมิได้ปฏิบัติตามสัญญาข้อนี้ ผู้รับประกันภัยปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเบี้ยประกันภัยได้

รายเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างกับทรัพยสิทธิที่สามารถใช้บังคับกับบุคคลได้เป็นการทั่วไป ดังนั้นเมื่อผู้เอาประกันภัยตกลงทำสัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย จึงทำให้เกิดบุคคลสิทธิบังคับตามสัญญาประกันภัยได้เฉพาะผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยเท่านั้น แต่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายนั้น มิได้เป็นคู่สัญญากับผู้รับประกันภัยด้วย ดังนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงสิทธิของบุคคลเหล่านี้ให้ชัดเจนให้เกิดสิทธิเพื่อสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันได้แล้ว ก็จะไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้[18]

แต่การฟ้องร้องผู้รับประกันภัย บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจะต้องขอให้ศาลหมายเรียกผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วยเพื่อจะได้ว่ากล่าวให้เสร็จพร้อมกันไปในคราวเดียวกัน มิฉะนั้นก็ไม่อาจเรียกค่าเสียหายในส่วนที่ยังขาดอยู่จากผู้เอาประกันภัยได้ แต่อย่างไรก็ตามค่าสินไหมทดแทน ที่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจะมีสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัยได้นั้น จะต้องไม่เกินจำนวนที่ผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้ ส่วนความเสียหายที่เกินไปจากจำนวนที่ได้เอาประกันภัยไว้ ก็ต้องไปฟ้องร้องเรียกเอาจากผู้เอาประกันภัยอีกต่างหากตามกฎหมายลักษณะละเมิด ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคสองบัญญัติว่า บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้รับนั้นจากผู้รับประกันโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนนั้นอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตามสัญญานั้นไม่ได้ ในคดีระหว่างบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น จึงได้ให้ผู้ต้องเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันเข้ามาในคดีด้วย

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้ว บุคคลผู้ได้รับความเสียหายส่วนมากมักจะทำการฟ้องร้องทั้งผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ทำละเมิดและผู้รับประกันภัยเข้ามาในคดีเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้นฟ้องคดี โดยมักไม่ใช้วิธีเรียกผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีหลังจากฟ้องแล้ว[19] ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคสอง

---

[18] สุธาบดี สิงหเสนี. (2549). *ประกันภัยค้ำจุน* วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. หน้า 37.

[19] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้ รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัย จะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควร จะได้นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้ หาอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตาม สัญญานั้นได้ไม่ ในคดีระหว่างบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัย นั้น ท่านให้ผู้ต้องเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่ง ผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอา ประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอา ประกันภัยได้ใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

2. สิทธิของผู้เสียหายที่มีต่อผู้เอาประกันภัย

สิทธิของบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายที่มีต่อผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันภัยค้ำจุนก็คือ การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ในกรณีที่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วแต่ได้รับการชดใช้ไม่เพียงพอกับความเสียหายที่เกิดขึ้น สิทธิของบุคคลผู้ได้รับความเสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ตนได้รับนั้นจากการกระทำของผู้เอาประกันภัยยังมีอยู่สมบูรณ์ตามกฎหมายลักษณะละเมิด แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 วรรคสองด้วย

3.3 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

ในเรื่องหลักการทั่วไปของความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์จะกล่าวถึงลักษณะของความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์และหลักการพื้นฐานของกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ดังรายละเอียดดังนี้[20]

3.3.1 ลักษณะของความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์

ความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์มีผลให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้จัดจำหน่ายสินค้าต้องรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อลูกค้าผู้บริโภค หรือผู้ซื้อสินค้าของตน ความรับผิดตามกฎหมายดังกล่าวได้รวมถึงการให้ข้อมูลของสินค้าผิดพลาด ข้อความในฉลาก หรือหีบห่อบรรจุไม่ถูกต้อง นั่นคือผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้จัดจำหน่ายสินค้าต้องรับผิดความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้หลังจากที่ตนได้ส่งมอบสินค้านั้นให้แก่ผู้บริโภคไปแล้ว

ความรับผิดตามกฎหมายในผลิตภัณฑ์นั้นแบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆได้ 3 กรณี คือ

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ผิดพลาด ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบหรือการกำหนดมาตรฐานของวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งทำให้สินค้าชำรุดบกพร่องในภายหลัง เช่น พลาสติกที่นำมาใช้ผลิตท่อเกิดความกรอบและแตกหักง่ายในที่ที่มีอุณหภูมิสูง เป็นต้น

2. ความผิดพลาดในขั้นตอนการผลิต เช่น การผสมสารเคมีผิดพลาดโดยคนงานของผู้ผลิต ทำให้น้ำยากำจัดแมลงทำลายทรัพย์สินอื่นๆของผู้บริโภค

---

[20] รุ่งโรจน์ สัตยสัณห์สกุล. (2537). *เอกสารประกอบการเรียนชุดวิชาประกันวินาศภัย "Non Life Insurance II"*. สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. หน่วยที่ 9-15. หน้า 133.

3. การให้ข้อมูลที่ผิดพลาดโดยผู้ผลิต ความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เอง แต่เกิดจากผู้ผลิตได้ให้ข้อมูลหรือข้อบ่งใช้ในผลิตภัณฑ์นั้นผิดพลาด หรือไม่ได้แจ้งให้ทราบถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผู้บริโภคหากขาดความระมัดระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น เช่น เครื่องสำอางที่อาจทำให้ผู้ใช้เกิดอาการแพ้ในกรณีที่ผู้บริโภคมีผิวหนังที่บอบบาง เป็นต้น

3.3.2. หลักกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์

ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้จัดจำหน่ายในผลิตภัณฑ์ของตนมีพื้นฐานที่แตกต่างกันตามระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยจะแยกประเด็นออกเป็น 2 เรื่อง คือ

- มูลเหตุของความรับผิดตามกฎหมายและภาระการพิสูจน์
- หลักการเรื่องการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

สำหรับมูลเหตุของความรับผิดตามกฎหมายนั้นมีหลักกฎหมายที่ใช้อ้างอิงอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. ความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งในบางตำราให้ความหมายว่าเป็นความรับผิดโดยเด็ดขาด โดยหมายถึงความรับผิดที่ผู้กระทำผิดจะต้องรับผิดในการกระทำทั้งที่ไม่มีความผิด ไม่ใช่การกระทำโดยมีเจตนาดีหรือร้าย และไม่ว่าผู้กระทำผิดจะรู้ถึงการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตามก็ไม่พ้นความรับผิด[21] หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมีขึ้นเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องการชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการรับผิดชดใช้ค่าเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าเป็นความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่

2. ความประมาทเลินเล่อ (Negligence) ได้แก่ ความรับผิดซึ่งกฎหมายกำหนดว่าจะต้องรับผิดหากเป็นสาเหตุมาจากความประมาทเลินเล่อ หากผู้กระทำความเสียหายได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดในความเสียหายดังกล่าว เนื่องจากเป็นพ้นวิสัยที่ผู้กระทำจะสามารถป้องกันได้

สำหรับในประเทศไทยมีหลักกฎหมายที่ใช้อ้างอิง คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องละเมิด และสัญญาซื้อขาย ในส่วนที่กฎหมายกำหนดความรับผิดของผู้ขาย และปัจจุบันก็มีพระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคผู้เสียหายโดยเริ่มมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ.2552 ที่นำมูลเหตุแห่งความรับผิดเด็ดขาดมาใช้

---

[21] มนต์ชัย ธาดาอำนวยชัย. (2545). *กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์: รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 14.

เพื่อช่วยให้ภาระหน้าที่การพิสูจน์ไม่ต้องตกแก่ผู้เสียหายเช่นกรณีภาระการพิสูจน์ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามที่กล่าวมา

3.3.3 ผู้ที่มีความรับผิด

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 5 บัญญัติว่า "ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมรับผิดต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม"

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดต่อผู้ที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งผู้ประกอบการนั้นมีความหมายที่กว้างมาก พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงได้ให้ความหมายของผู้ประกอบการไว้ในมาตรา 4 ว่า "ผู้ประกอบการ" หมายความว่า

(1) ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต

(2) ผู้นำเข้า

(3) ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้

(4) ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความ หรือแสดงด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า

ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต ซึ่งการผลิตนั้นหมายความว่า หมายความว่าทำ ผสม ปรุง แต่งประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แช่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใดๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ส่วนผู้นำเข้า หมายความถึง ผู้นำหรือสั่งสินค้าเข้ามาขายในราชอาณาจักรเพื่อขาย ซึ่งการขายนั้นพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็ได้ให้ความหมายไว้เช่นกันว่าหมายความถึง การจำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ทางการค้า และให้หมายความรวมถึงให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดงเพื่อการดังกล่าว

ดังนั้นผู้ใดที่ประกอบการในลักษณะดังกล่าวข้างต้น หากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินแก่ผู้บริโภคผู้เสียหายแล้ว บุคลดังกล่าวต้องรับผิดหรือร่วมกับรับผิดในการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย

3.3.4 ผู้เสียหายและผู้ที่มีสิทธิเรียกร้อง

1) ผู้เสียหาย

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ได้ให้ความหมายของผู้เสียหายไว้ว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งได้ให้ความหมายไว้กว้างมาก โดยไม่จำกัดว่าต้องมีนิติสัมพันธ์กันระหว่างผู้ประกอบการกับผู้เสียหาย และไม่จำกัดด้วยว่าจะต้องเป็นผู้บริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นหรือไม่ เช่น รถยนต์มีความไม่ปลอดภัยเกิดระเบิดขึ้นมาและก่อความเสียหายแก่ผู้ที่ยืนอยู่ข้างถนน ผู้ที่ยืนข้างถนน (หรือที่เรียกว่า Passer by) ซึ่งมิใช่ผู้บริโภคในสินค้ารถยนต์ก็อยู่ภายใต้ความหมายของผู้เสียหาย และสามารถได้รับการชดใช้เยียวยานี้เช่นกัน[22]

ดังนั้นผู้เสียหายจึงน่าจะหมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้

1. ผู้ได้รับความเสียหาย
2. ผู้ซื้อสินค้าด้วยตัวเอง
3. ผู้ใช้สินค้า

ส่วนความเสียหายนั้นกฎหมายดังกล่าวให้หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น เมื่อความเสียหายในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นกับผู้ใดแล้ว ผู้นั้นถือว่าเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิ์ที่จะฟ้องร้องให้ผู้ประกอบการชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายได้ และนอกจากผู้เสียหายจะเป็นผู้มีสิทธิ์เรียกร้องแล้วกฎหมายยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคม และมูลนิธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแทนผู้เสียหายได้ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

2) ค่าเสียหาย

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 11 ได้กำหนดว่านอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวล

---

[22] ชัยพร ทรัพย์วรฉิช และ ฐิตารัตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา.(2550). ***ข้อพิจารณาบางประการและผลกระทบของร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ....*** , ดุลพาห เล่มที่ 3 ปีที่ 54. เดือนกันยายน-ธันวาคม.หน้า 189.

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วยังให้อำนาจศาลในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายในกรณีต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

สำหรับกรณีนี้ มิได้หมายความว่าผู้เสียหายสามารถกล่าวอ้างลอยๆว่าตนได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ และนำมาเป็นเหตุให้ศาลกำหนดค่าเสียหายได้ในทันที่ แต่ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าความเสียหายต่อจิตใจของผู้เสียหายนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายเอง โดยหลักการนี้จะคล้ายคลึงกับหลักกฎหมายเรื่อง Impact Rule ของสหรัฐอเมริกา กล่าวคือจะต้องมีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้นด้วย หากเกิดความเสียหายต่อจิตใจเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีความบาดเจ็บของร่างกายเกิดขึ้น บุคคลนั้นก็ไม่อาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจได้ นอกจากนั้นกฎหมายยังระบุว่าหากผู้เสียหายถึงแก่ความตายลง สามี ภรรยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจแทนผู้เสียหาย

(2) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ (Punitive Damage)

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้นเป็นหลักกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งมีลักษณะและหลักการคือ เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดซ้ำอีกโดยจะต้องใช้ความระมัดระวังมากขึ้น ซึ่งค่าสินไหมที่ได้รับอาจเป็นส่วนที่ได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากค่าเสียหายที่แท้จริงและฝ่ายโจทก์หรือผู้เสียหายไม่จำต้องพิสูจน์ถึงค่าเสียหายดังกล่าวโดยศาลจะเป็นผู้พิจารณากำหนดให้ในกรณีที่เห็นว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิดที่มีพฤติการณ์ที่รุนแรง

การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษจึงเป็นการป้องกันมิให้ผู้ประกอบการนั้นกระทำผิดซ้ำอีก และเพื่อให้ผู้ประกอบการใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้า และเพิ่มการตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้าก่อนที่จะนำออกจำหน่ายสู่ท้องตลาด แต่เพื่อมิให้ผู้ประกอบการต้องแบกรับภาระมากจนเกินไป กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลใช้ดุลยพินิจให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงเท่านั้น[23]

แต่ก็มิได้หมายความว่าศาลจะมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษได้ในทุกกรณี โดยกฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ผลิตนำเข้า หรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเมื่อผู้ประกอบการรู้ว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นภายหลังจากการ

---

[23] เรื่องเดียวกัน, หน้า 201.

ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้วแต่ไม่ดำเนินการใดๆตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายเท่านั้น หากไม่ใช่ในสามกรณีนี้แล้วศาลจะไม่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษได้แม้ว่าผู้เสียหายจะร้องขอก็ตาม

3.3.5 ภาระการพิสูจน์

ภาระการพิสูจน์ในกฎหมายเดิมนั้นกำหนดให้ผู้บริโภคหรือโจทก์ซึ่งเป็นผู้กล่าวอ้างมีหน้าที่นำสืบ ซึ่งการพิสูจน์ดังกล่าวนั้นแทบไม่มีความเป็นไปได้เนื่องจากผู้ประกอบการนั้นย่อมรู้หรือทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการ กรรมวิธี ตลอดจนขั้นตอนการผลิตแต่เพียงผู้เดียว พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงกำหนดภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ส่วนใหญ่ตกแก่ผู้ประกอบการ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 โดยผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์เพียง 2 ประการ[24] คือ

1) ผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และ

2) การใช้และการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา

เมื่อผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ 2 ประการได้ พระราชบัญญัติดังกล่าวจะถือเสมือนว่าผู้ประกอบการต้องรับผิดแล้ว เว้นแต่ผู้ประกอบการจะสามารถพิสูจน์เหตุหลุดพ้นความรับผิดได้

3.3.6 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ

ความรับผิดของผู้ประกอบการตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัดเท่านั้น (Strict Liability) ไม่ใช่ความรับผิดเด็ดขาดโดยสมบูรณ์[25] (Absolute Liability) โดยความรับผิดเด็ดขาดสมบูรณ์นั้นหมายถึงความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยปราศจากข้อต่อสู้ใดๆซึ่งมีความแตกต่างจากความรับผิดโดยเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงได้ให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการที่จะปฏิเสธว่า

---

[24] พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 6 เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดตามมาตรา 5 ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการใด

[25] ความรับผิดเด็ดขาดสมบูรณ์นั้นผู้กระทำผิดต้องรับผิดเสมอโดยไม่สามารถพิสูจน์ถึงความรับผิดของตนได้ แตกต่างจากความรับผิดโดยเคร่งครัดซึ่งผู้กระทำผิดยังสามารถพิสูจน์ถึงความรับผิดของตนได้

ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นตนเองไม่ต้องรับผิดโดยได้แยกแยะผู้ประกอบการออกเป็น 2 พวก ซึ่งมีหลักการหลุดพ้นความรับผิดต่างกัน

1. ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิต

มาตรา 7 ได้กำหนดเหตุแห่งความหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้ 3 กรณี คือ[26]

1) หากผู้ประกอบการพิสูจน์ได้ว่าสินค้าดังกล่าวมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

2) หากผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้เสียหายซึ่งได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

3) เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวกับสินค้าซึ่งผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว

แต่เหตุหลุดพ้นความรับผิดที่สำคัญที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มิได้กล่าวบัญญัติไว้ คือ[27]

ก. ความไม่ปลอดภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นไม่ได้ปรากฏอยู่ในขณะที่ผู้ผลิตนำสินค้าออกวางจำหน่าย หรือความไม่ปลอดภัยนั้นได้เกิดขึ้นภายหลังจากนั้น กรณีเหตุหลุดพ้นความรับผิดนี้ใช้กับกรณีที่ความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นหลังจากสินค้าหลุดจากมือผู้ขายแล้ว เช่น กรณีของโทรศัพท์มือสอง ซึ่งตอนสินค้าออกจากผู้จัดจำหน่ายนั้นไม่มีความไม่ปลอดภัยแต่อย่างใด แต่ผู้บริโภครายแรกนำไปขายให้กับศูนย์รับซื้อโทรศัพท์และมีการดัดแปลง ต่อมาสินค้าถูกขายให้กับผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย

ข. ความไม่ปลอดภัยเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ ในสินค้าบางประเภทโดยเฉพาะยารักษาโรคนั้น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงฉลากยา เช่น การเพิ่มเติมคำเตือนจำต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการอาหารและยาก่อน ซึ่งกว่าจะได้รับการอนุมัติก็ใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นหากผู้ประกอบการตรวจไม่พบความไม่ปลอดภัยที่สามารถป้องกันได้โดยระบุคำเตือนในฉลาก แต่ติดขัดที่ขั้นตอนการขออนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยา และหากมีความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้บริโภคและกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดก็คงไม่เป็นการยุติธรรมต่อผู้ประกอบการ

---

[26] พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 7 ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

(1) สินค้าดังกล่าวมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ

(3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว

[27] ชัยพร ทรัพย์วรฉิช และ ฐิดารัตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา. อ้างแล้ว, หน้า 197.

ค. สถานะความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคในขณะที่ผู้ผลิตนำสินค้าออกวางจำหน่ายไม่อาจทำให้ตรวจพบความไม่ปลอดภัยของสินค้าที่มีอยู่ได้ (State of the Art Defense) หลักการหลุดพ้นในข้อนี้หมายความว่า ในนวัตกรรมบางอย่างที่กว่าจะตรวจพบความไม่ปลอดภัยได้ต้องใช้ระยะเวลานาน หรือขณะที่ผลิตนั้นไม่มีเทคโนโลยีที่ตรวจพบได้ เช่น กรณีของยารักษาโรคที่ต้องใช้ระยะเวลาสะสมพิษนานกว่าร่างกายจะแสดงความเสียหาย[28]

2. ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างและผู้ผลิตส่วนประกอบ

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 8 กำหนดหลักความหลุดพ้นความรับผิดว่า "ผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิตไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบของผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือจากการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิต ทั้งผู้ผลิตไม่ได้คาดเห็นและไม่ควรจะได้คาดเห็นถึงความไม่ปลอดภัย

ผู้ผลิตส่วนประกอบของสินค้าไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบหรือการประกอบหรือการกำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ผลิตสินค้านั้น"

ส่วนข้อยกเว้นหรือข้อตกลงจำกัดความรับผิดนั้นพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า " ข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดความเสียหายและประกาศหรือคำแจ้งความของผู้ประกอบการเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดไม่ได้...." หลักการนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบการที่มีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภคทำข้อตกลงยกเว้นความรับผิดนั่นเอง

3.3.7 อายุความในการเรียกร้องค่าเสียหาย

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 12 ได้กำหนดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายมีอายุความ 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิด หรือมีอายุความ 10 ปี นับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น

---

[28] เรื่องเดียวกัน, หน้า 198.

ในกรณีเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ ไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีแต่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายที่ต้องใช้เวลาก่อนที่ความเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายจะแสดงอาการ ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิด แต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตน

นอกจากการเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นี้แล้ว กฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดไว้ใน มาตรา 14 ว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายโดยอาศัยสิทธิตามกฎหมายอื่น ซึ่งก็หมายความว่าผู้เสียหายยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยเรื่องละเมิดอยู่ ดังนั้นหากผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลา 10 ปี ภายหลังจากวันที่มีการขายสินค้า ซึ่งทำให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายขาดอายุความตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 แล้ว ผู้เสียหายก็ยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้